A BÍRÓSÁG ÍTÉLETE (harmadik tanács)

2022. augusztus 1.*

„Előzetes döntéshozatal – A szabadságon, a biztonságon és a jog érvényesülésén alapuló térség – Bevándorlási politika – Családegyesítési jog – 2003/86/EK irányelv – A 10. cikk (3) bekezdésének a) pontja – A 16. cikk (1) bekezdésének b) pontja – A »kiskorú gyermek« fogalma – A »valódi családi kapcsolat« fogalma – Menekült jogállással rendelkező kiskorúval való családegyesítést kérelmező nagykorú személy – A kiskorú minőség értékelése szempontjából releváns időpont”

A C-273/20. és C-355/20. sz. egyesített ügyekben,

az EUMSZ 267. cikk alapján benyújtott előzetes döntéshozatal iránti kérelmek tárgyában, amelyeket a Bundesverwaltungsgericht (szövetségi közigazgatási bíróság, Németország) a Bírósághoz 2020. június 22-én, illetve július 30-án érkezett, 2020. április 23-i határozataival terjesztett elő

a **Bundesrepublik Deutschland**

és

SW (C-273/20),

BL,

BC (C-355/20)

között,

a **Stadt Darmstadt** (C-273/20),

a **Stadt Chemnitz** (C-355/20)

részvételével folyamatban lévő eljárásokban,

A BÍRÓSÁG (harmadik tanács),

tagjai: A. Prechal, a második tanács elnöke, a harmadik tanács elnökeként eljárva, J. Passer, F. Biltgen, L. S. Rossi (előadó) és N. Wahl bírák,

főtanácsnok: G. Hogan,

* Az eljárás nyelve: német.

hivatalvezető: A. Calot Escobar,

tekintettel az írásbeli szakaszra,

figyelembe véve a következők által előterjesztett észrevételeket:

– SW képviseletében H. Mohrmann Rechtsanwalt,

– a holland kormány képviseletében M. K. Bulterman, A. Hanje és J. Langer, meghatalmazotti minőségben,

– az Európai Bizottság képviseletében C. Cattabriga és D. Schaffrin, meghatalmazotti minőségben,

tekintettel a főtanácsnok meghallgatását követően hozott határozatra, miszerint az ügy elbírálására a főtanácsnok indítványa nélkül kerül sor,

meghozta a következő

Ítéletet

1 Az előzetes döntéshozatal iránti kérelmek a családegyesítési jogról szóló, 2003. szeptember 22-i 2003/86/EK tanácsi irányelv (HL 2003. L 251., 12. o.; magyar nyelvű különkiadás 19. fejezet, 6. kötet, 224. o.) 2. cikke f) pontjának, 10. cikke (3) bekezdése a) pontjának, valamint 16. cikke (1) bekezdése a) és b) pontjának értelmezésére vonatkoznak.

2 E kérelmeket a Bundesrepublik Deutschland (Németországi Szövetségi Köztársaság) és SW, illetve BL és BC szír állampolgárok között, a Németországban menekült jogállással rendelkező fiaikkal való családegyesítés céljából nemzeti vízum kiadása iránt általuk benyújtott kérelmek tárgyában folyamatban lévő jogviták keretében terjesztették elő.

Jogi háttér

Az uniós jog

3 A 2003/86 irányelv (2), (4), (6), (8) és (9) preambulumbekezdése értelmében:

„(2) A családegyesítéssel kapcsolatos intézkedéseket a több nemzetközi jogi okmányban megállapított, a család védelmére és a családi élet tiszteletben tartására irányuló kötelezettségnek megfelelően kell elfogadni. Ez az irányelv tiszteletben tartja az alapvető jogokat, és betartja különösen [az emberi jogok és alapvető szabadságok védelméről szóló, 1950. november 4-én Rómában aláírt európai egyezmény] 8. cikkében és az Európai Unió alapjogi chartájában elismert elveket.

[…]

(4) A családegyesítés a családi élet lehetővé tételének szükséges eszköze. Segít kialakítani a harmadik országok állampolgárainak a tagállamba való beilleszkedését megkönnyítő társadalmi-kulturális stabilitást, és ez egyúttal a gazdasági és társadalmi kohéziónak, mint a Szerződésben megállapított alapvető közösségi célkitűzésnek az elősegítését is szolgálja.

[…]

(6) A család védelme és a családi élet kialakítása vagy megőrzése érdekében, a családegyesítési jog gyakorlásának lényeges feltételeit közös ismérvek alapján kell meghatározni.

[…]

(8) Különös figyelmet kell fordítani a menekültek helyzetére, a tekintetben, hogy milyen okok miatt kellett országukat elhagyniuk, és milyen okok akadályozták meg azt, hogy ott rendes családi életet éljenek. Ezért előnyösebb feltételeket kell megállapítani családegyesítési joguk gyakorlására.

(9) A családmag, vagyis a házastárs és a kiskorú gyermekek esetében, minden esetben a családegyesítést kell alkalmazni.”

4 A 2003/86 irányelv 1. cikkének a szövege a következő:

„Ezen irányelv célja a családegyesítési jognak a tagállamok területén jogszerűen tartózkodó harmadik országok állampolgárai által történő gyakorlása feltételeinek meghatározása.”

5 Ezen irányelv 2. cikkének f) pontja értelmében:

„Ezen irányelv alkalmazásában:

[…]

f) »kísérő nélküli kiskorú«: egy harmadik ország olyan állampolgárai vagy olyan hontalanok, akik tizennyolcadik életévüket még nem töltötték be, és akik a tagállam területére a jog vagy a szokás alapján felelős felnőtt kísérete nélkül érkeznek, mindaddig, amíg ilyen személy tényleges felügyelete alá nem kerülnek, továbbá azok a kiskorúak, akiket a tagállam területére való beutazásuk után hagytak kíséret nélkül.”

6 Az említett irányelv 4. cikke előírja:

„(1) A tagállamok – ezen irányelv alapján és a IV. fejezetben, valamint a 16. cikkben megállapított feltételeknek való megfelelésre is figyelemmel – a következő családtagok beutazását és tartózkodását engedélyezik:

[…]

b) a családegyesítő és házastársa kiskorú gyermekei, beleértve azokat a gyermekeket is, akiket vagy az érintett tagállam illetékes hatóságai által hozott határozattal, vagy az illető tagállam nemzetközi kötelezettségei miatt automatikusan végrehajtható határozattal, vagy olyan határozattal összhangban fogadtak örökbe, amelyet a nemzetközi kötelezettségekkel összhangban el kell ismerni;

[…]

Az e cikkben említett kiskorú gyermekek életkora nem haladhatja meg az érintett tagállam joga által megállapított nagykorúsági életkort, és nem lehetnek házasok.

[…]

(2) A tagállamok – ezen irányelv értelmében és a IV. fejezetben megállapított feltételeknek való megfelelésre is figyelemmel – törvény vagy rendelet útján a következő családtagok beutazását és tartózkodását engedélyezhetik:

a) a családegyesítő vagy házastársa első fokú egyenes ági felmenő rokonai, amennyiben az ő eltartottjai, és a származás szerinti országban nem részesülnek megfelelő családi támogatásban;

[…]”

7 Ugyanezen irányelv 5. cikke a következőképpen rendelkezik:

„(1) A tagállamok határozzák meg, hogy a családegyesítési jog gyakorlása érdekében a beutazásra és a tartózkodásra irányuló kérelmet az érintett tagállam illetékes hatóságaihoz a családegyesítő vagy a családtag, illetve a családtagok nyújtsák-e be.

[…]

(5) A kérelem elbírálása során a tagállamok megfelelő figyelmet fordítanak a kiskorú gyermekek érdekeire [helyesen: mindenek felett álló érdekeire].”

8 A 2003/86 irányelv 10. cikkének (3) bekezdése a következőképpen rendelkezik:

„Ha a menekült kísérő nélküli kiskorú, a tagállamok:

a) . családegyesítési célból a 4. cikk (2) bekezdésének a) pontjában megállapított feltételek alkalmazása nélkül engedélyezik a kiskorú első fokú, egyenes ági felmenő rokonainak beutazását és tartózkodását

[…]”

9 Ezen irányelv 13. cikkének (1) és (2) bekezdése szerint:

„(1) Amint elfogadták a családegyesítésre irányuló kérelmet, az érintett tagállam engedélyezi a családtag vagy családtagok beutazását. E tekintetben az érintett tagállam e személyek számára minden lehetőséget biztosít a szükséges vízumok megszerzéséhez.

(2) Az érintett tagállam legalább egy évre szóló első tartózkodási engedélyt ad meg a családtagok számára. Ez a tartózkodási engedély megújítható.”

10 Az említett irányelv 15. cikke előírja:

(1) Legkésőbb ötéves tartózkodás után, továbbá feltéve, hogy a családtag számára családegyesítésen kívüli ok alapján nem adták meg a tartózkodási engedélyt, a házastárs vagy az

élettárs, továbbá a nagykorúságát elért gyermek – szükség esetén – kérelemre önálló, a családegyesítő tartózkodási engedélyétől független tartózkodási engedélyre jogosult.

A tagállamok korlátozhatják a házastárs vagy az élettárs számára az első albekezdésben említett tartózkodási engedély megadását a családi kapcsolat felbomlása esetén.

(2) A tagállamok önálló tartózkodási engedélyt adhatnak meg a 4. cikk (2) bekezdésében említett első fokú, egyenes ági felmenő rokonok vagy a felnőtt, nem házas gyermekek számára.

[…]

(4) A nemzeti jog állapítja meg az önálló tartózkodási engedély megadására és időtartamára vonatkozó feltételeket.”

11 Ugyanezen irányelv 16. cikke (1) bekezdésének a szövege a következő:

„A tagállamok a következő körülmények esetében elutasíthatják a családegyesítési célú beutazási és tartózkodási kérelmet, vagy adott esetben visszavonhatják a családtag tartózkodási engedélyét, illetve elutasíthatják [helyesen: megtagadhatják] annak megújítását:

a) amennyiben az ezen irányelv által megállapított feltételeknek nem vagy már nem felelnek meg.

[…]

b) amennyiben a családegyesítő és családtagja/családtagjai nem vagy többé nem élnek valódi házassági vagy családi kapcsolatban

[…]”

12 A 2003/86 irányelv 17. cikke értelmében:

„A tagállamok megfelelően figyelembe veszik az érintett személy családi kapcsolatainak jellegét és szilárdságát, a tagállamban való tartózkodásának időtartamát és a származási országával való családi, kulturális és társadalmi kapcsolatai fennállását, amennyiben egy kérelmet elutasítanak, tartózkodási engedélyt visszavonnak, vagy annak megújítását megtagadják, vagy amennyiben úgy határoznak, hogy a családegyesítő vagy családtagjai kiutasítását rendelik el.”

A német jog

13 A 2008. február 25-i Gesetz über den Aufenthalt, die Erwerbstätigkeit und die Integration von Ausländern im Bundesgebiet (a külföldieknek az országban való tartózkodásáról, munkavállalásáról és integrációjáról szóló törvény; BGBl. 2008 I, 162. o.) alapjogviták tekintetében alkalmazandó változata (a továbbiakban: AufenthG) a 6. §-ának (3) bekezdésében kimondja:

„A huzamos tartózkodáshoz a szövetségi területre érvényes olyan vízum (nemzeti vízum) szükséges, amelyet az e területre történő beutazás előtt adnak ki. E vízumot a tartózkodási engedélyre, az EU-kékkártyára, ICT-kártyára, a letelepedési engedélyre és az EK huzamos tartózkodási engedélyre vonatkozó hatályos előírásoknak megfelelően bocsátják ki. […]”

14 E törvény „Humanitárius okokból való tartózkodás” című 25. §-ának (2) bekezdése a következőket mondja ki:

„A külföldi részére ideiglenes tartózkodási engedélyt kell kiállítani, ha a Bundesamt für Migration und Flüchtlinge [(szövetségi migrációs és menekültügyi hivatal, Németország)] elismerte az Asylgesetz [(menedékjogról szóló törvény)] 3. §-ának (1) bekezdése értelmében vett menekült jogállást vagy a menedékjogról szóló törvény 4. §-ának (1) bekezdése értelmében vett kiegészítő védelmi jogállást. […]”

15 Az AufenthG-nek „A szülők és más családtagok családegyesítése” című 36. §-a a következőképpen rendelkezik:

„(1) A 23. § (4) bekezdése, a 25. § (1) bekezdése vagy (2) bekezdése első mondatának első fordulata alapján tartózkodási engedéllyel, a 26. § (3) bekezdése alapján letelepedési engedéllyel vagy a tartózkodási engedélynek a 25. § (2) bekezdése első mondatának második fordulata alapján történő kiadását követően a 26. § (4) bekezdése alapján letelepedési engedéllyel rendelkező kiskorú külföldi szülei részére a tartózkodási engedélyt az 5. § (1) bekezdésének 1. pontjától és a 29. § (1) bekezdésének 2. pontjától eltérve meg kell adni, ha szülői felügyeletet gyakorló szülő nem tartózkodik a Németországi Szövetségi Köztársaság területén.

(2) A külföldi további családtagjai részére családegyesítési célú tartózkodási engedély akkor adható ki, ha az a rendkívüli nehézségek elkerülése érdekében szükséges. A nagykorú családtagokra a 30. § (3) bekezdését és a 31. §-t, a kiskorú családtagokra a 34. §-t megfelelően alkalmazni kell.”

Az alapeljárások és az előzetes döntéshozatalra előterjesztett kérdések

16 SW, illetve BL és BC, szír állampolgárok a menekült jogállással rendelkező fiaikkal való családegyesítés céljából nemzeti vízum kiadását kérik.

17 SW fia, aki 1999. január 18-án született, illetve BL és BC fia, aki 1999. január 1-jén született, 2015 -ben érkezett a Németországi Szövetségi Köztársaságba. 2015. december 10-én, illetve 2015. október 5-én benyújtott menedékjog iránti kérelmükre válaszul a szövetségi bevándorlási és menekültügyi hivatal 2016. július 15-én, illetve 2015. december 10-én menekült jogállást nyújtott a számukra. 2016. augusztus 15-én, illetve 2016. május 26-án a külföldiekkel kapcsolatban hatáskörrel rendelkező hatóság három évre szóló, határozott idejű tartózkodási engedélyt adott ki számukra.

18 SW 2016. október 4-én, BL és BC pedig 2016. november 9-én a nemzeti vízumok iránti kérelmet nyújtott be a Németországi Szövetségi Köztársaság beyrúti nagykövetségén a fiukkal való családegyesítés érdekében saját maguk, valamint a Németország területén élő fiuk lány- és fiútestvérei számára. Amint az a C-355/20. sz. ügyben előterjesztett előzetes döntéshozatalra utaló határozatból kitűnik, BL és BC fia 2016. január 29-én elektronikus levélben már ugyanezen követségnél előterjesztett a szüleivel történő családegyesítés iránti kérelmet.

19 2017. március 2-i és 2017. március 28-i határozatával a nagykövetség azzal az indokkal utasította el e vízumkérelmeket, hogy SW, illetve BL és BC fia időközben, 2017. január 18-én, illetve 2017. január 1-jén nagykorúvá vált.

20 A Verwaltungsgericht Berlin (berlini közigazgatási bíróság, Németország) 2019. február 1-jei és 2019. január 30-i ítéletével arra kötelezte a Németországi Szövetségi Köztársaságot, hogy az AufenthG 36. §-a (3) bekezdésének második mondata és 36. §-ának (1) bekezdése alapján családegyesítés céljából nemzeti vízumot adjon ki SW, illetve BL és BC számára azzal az indokkal, hogy a Bíróság által kialakított ítélkezési gyakorlat, különösen a 2018. április 12-i A és S ítélet (C-550/16, EU:C:2018:248) értelmében fiaikat kiskorúaknak kell tekinteni.

21 A Németországi Szövetségi Köztársaság a Verwaltungsgericht Berlin (berlini közigazgatási bíróság) ítéletei ellen felülvizsgálati kérelmet nyújtott be a Bundesverwaltungsgericht (szövetségi közigazgatási bíróság, Németország) előtt az AufenthG 36. §-a (1) bekezdésének megsértésére hivatkozva. Lényegében azzal érvel, hogy a Bundesverwaltungsgericht (szövetségi közigazgatási bíróság) ítélkezési gyakorlatának megfelelően az ügy érdemében döntő utolsó bíróság határozatának meghozatalakor SW fia, illetve BL és BC fia nem volt kiskorú menekült. Álláspontja szerint a 2018. április 12-i A és S ítéletből (C-550/16, EU:C:2018:248) eredő ítélkezési gyakorlat nem ültethető át a jelen ügyre, mivel az ezen ítélet alapjául szolgáló ügyben végleges határozatot csak az érintett menekült kiskorú minőségével kapcsolatos, a 2003/86 irányelv 2. cikkének f) pontjával összefüggésben értelmezett 10. cikke (3) bekezdésének a) pontjában előírt követelmény tiszteletben tartását illetően hoztak. Azt állítja, hogy az említett ügyben nem született döntés arról, hogy beutazási és tartózkodási vízumot kell-e adni a nagykorúvá vált menekült szülei számára, amennyiben a nemzeti jog értelmében nem illeti meg őket a kiskorú menekülttől független tartózkodási jog, és azonnal el kell hagyniuk az érintett tagállam területét.

22 A kérdést előterjesztő bíróság szerint a nemzeti jog alapján SW, illetve BL és BC nem jogosult arra, hogy fiukkal való családegyesítés céljából vízumot adjanak ki a számukra.

23 E bíróság közelebbről úgy véli, hogy az AufenthG 36. §-ának (1) bekezdésében előírt feltételek a jelen ügyben nem teljesülnek. A Bundesverwaltungsgericht (szövetségi közigazgatási bíróság) állandó ítélkezési gyakorlata szerint ugyanis a kiskorú menekült szüleit e rendelkezés értelmében csak akkor illeti meg családegyesítési jog, ha a gyermek a családegyesítés iránti kérelemre vonatkozó közigazgatási vagy érdemi bírósági határozat meghozatalának időpontjában még kiskorú. E tekintetben a szülők családegyesítése különbözik a gyermekek családegyesítésétől, amely időben nem korlátozott, mivel a gyermek számára kiadott tartózkodási engedély a nagykorúvá válással önálló, a családegyesítéstől független tartózkodási joggá alakul. Ezzel szemben a német jog a kiskorú menekült szüleinek, akik e gyermekkel családegyesítésben részesültek, nem biztosít ilyen önálló tartózkodási jogot a gyermek nagykorúságát követően, mivel a nemzeti jogalkotó nem élt a 2003/86 irányelv 15. cikkének (2) bekezdésében meghatározott fakultatív felhatalmazással.

24 Ezenkívül e bíróság arra keresi a választ, hogy milyen kritériumok alapján kell értékelnie, hogy teljesül-e a valódi családi kapcsolat követelménye, amelyhez az említett irányelv 16. cikke (1) bekezdésének b) pontja a családegyesítési jogot köti.

25 E körülmények között határozott úgy a Bundesverwaltungsgericht (szövetségi közigazgatási bíróság), hogy felfüggeszti az eljárást, és előzetes döntéshozatal céljából a következő, a C-273/20. és a C-355/20. sz. ügyekben azonos módon megfogalmazott kérdéseket terjeszti a Bíróság elé:

„1) a) A 2003. szeptember 22-i [2003/86] tanácsi irányelv 10. cikke (3) bekezdésének a) pontja és 2. cikkének f) pontja szerinti kísérő nélküli kiskorú menekülthöz való csatlakozás esetén minősülhet-e a kiskorúság további fennállása a[z ezen] irányelv 16. cikke (1) bekezdésének a) pontja értelmében vett »feltételnek«? Összeegyeztethető-e az említett rendelkezésekkel az a tagállami szabályozás, amely a 2003/86 irányelv 2. cikkének f) pontja értelmében vett kísérő nélküli kiskorú menekülthöz csatlakozó szülei számára csak addig biztosítja a tagállamban való (származékos) tartózkodási jogot, amíg a menekült még ténylegesen kiskorú?

b) Az 1) a) kérdésre adott igenlő válasz esetén: úgy kell-e értelmezni a 2003/86 irányelv 16. cikke (1) bekezdésének az ezen irányelv 10. cikke (3) bekezdésének a) pontjával és 2. cikkének f) pontjával összefüggésben értelmezett a) pontját, hogy az a tagállam, amelynek jogszabályai szerint a szülők (származékos) tartózkodási joga a gyermek nagykorúvá válásának időtartamára korlátozódik, elutasíthatja a még harmadik országban tartózkodó szülők családegyesítési célú beutazási és tartózkodási kérelmét, ha a menekült a menekültként való elismerést követően három hónapon belül benyújtott kérelemről közigazgatási vagy bírósági eljárás keretében hozott végleges határozatot megelőzően nagykorúvá vált?

2) Ha az 1. pont kérdéseire adott válasz alapján a családegyesítés elutasításának nincs helye:

Milyen követelményeket kell támasztani a 2003/86 irányelv 16. cikke (1) bekezdésének b) pontja értelmében vett valódi családi kapcsolattal szemben a szülőknek az olyan menekülthöz való csatlakozása eseteiben, aki a családegyesítési célú beutazási és tartózkodási kérelemről szóló határozat meghozatala előtt nagykorúvá vált? Különösképpen:

a) elegendő-e ehhez első fokú, egyenes ági felmenői rokonság (a 2003/86 irányelv 10. cikke (3) bekezdésének a) pontja) vagy valódi családi élet is szükséges?

b) Amennyiben valódi családi élet is szükséges:

Milyen intenzitás szükséges e tekintetben? Elegendőek-e ehhez például az alkalmi vagy rendszeres látogatások, közös háztartásban való együttélés vagy ezen felül olyan összetartó közösség szükséges, amelynek tagjai egymásra vannak utalva?

c) Megköveteli-e a még harmadik államban tartózkodó és a menekültként elismert, időközben nagykorúvá vált gyermekkel való családegyesítés iránti kérelmet benyújtó szülők csatlakozása azt, hogy a beutazást követően a családi élet a tagállamban várhatóan a 2b) kérdésben előírt módon (újra) folytatódik?”

A Bíróság előtti eljárás

26 A Bíróság elnöke 2020. augusztus 3-i határozatával kérdést intézett a kérdést előterjesztő bírósághoz a C-273/20. sz. ügyben arra vonatkozóan, hogy fenn kívánja-e tartani előzetes döntéshozatal iránti kérelmét a 2020. július 16-i État belge (Családegyesítés – Kiskorú gyermek) ítélet (C-133/19, C-136/19 és C-137/19, EU:C:2020:577) tükrében. 2020. augusztus 20-i, a Bíróság Hivatalához 2020. augusztus 27-én érkezett határozatával az említett bíróság arról tájékoztatta a

Bíróságot, hogy e kérelmet fenn kívánja tartani, mivel úgy ítéli meg, hogy ez az ítélet nem válaszolja meg kellőképpen a jelen ügyben felvetett kérdéseket, és pontosította, hogy álláspontja a C-355/20. sz. ügyben előterjesztett előzetes döntéshozatal iránti kérelem tekintetében is érvényes.

27 A Bíróság elnöke 2020. szeptember 10-i határozatával az írásbeli és a szóbeli szakasz lefolytatása, valamint az ítélet meghozatala céljából elrendelte a C-273/20. és a C-355/20. sz. ügyek egyesítését.

Az előzetes döntéshozatalra előterjesztett kérdésekről

Az első kérdésről

28 Első kérdésének első részével a kérdést előterjesztő bíróság lényegében arra keres választ, hogy a 2003/86 irányelv 16. cikke (1) bekezdésének a) pontját úgy kell-e értelmezni, hogy a szülőknek az ezen irányelv 10. cikke (3) bekezdésének a 2. cikk f) pontjával összefüggésben értelmezett a) pontja szerinti kísérő nélküli kiskorú menekülttel való családegyesítése esetén az, hogy e menekült továbbra is kiskorú legyen a szülők által a beutazás és tartózkodás iránt benyújtott kérelemre vonatkozó határozat meghozatalának időpontjában, minősülhet-e az ezen 16. cikk (1) bekezdésének a) pontja értelmében vett „feltételnek”, amelynek a nemteljesítése lehetővé teszi a tagállamok számára az ilyen kérelem elutasítását. E bíróság választ keres továbbá arra is, hogy e rendelkezéseket akként kell-e értelmezni, hogy azokkal nem ellentétes az olyan nemzeti szabályozás, amelynek értelmében ilyen esetben az érintett szülők tartózkodási joga megszűnik, amint a gyermek nagykorúvá válik.

29 E tekintetben elöljáróban fontos kiemelni, hogy – amint arra a jelen ítélet 17–19. pontja emlékeztet – 2016. július 15-én, illetve 2015. december 10-én a német hatóságok menekült jogállást nyújtottak SW fiának, illetve BL és BC fiának. 2016. október 4-én, azaz három hónappal gyermeke menekült jogállásának elismerését követően, SW nemzeti vízum iránti kérelmet nyújtott be az e gyermekkel történő családegyesítés céljából, amikor e gyermek még kiskorú volt. BL és BC, noha nemzeti vízum iránti kérelmüket csak 2016. november 9-én nyújtották be, a kérdést előterjesztő bíróság magyarázata szerint a családegyesítés iránti kérelmet ugyancsak fiuk 2016. január 29-én, azaz a kiskorú gyermek menekült jogállásának elismerését követő 3 hónapon belül benyújtotta. E kérelmeket csak a 2017. március 2-i és 2017. március 28-i határozatokkal utasították el azzal az indokkal, hogy időközben SW fia2017. január 18-án, illetve BL és BC fia 2017. január 1-jén nagykorúvá vált.

30 Az első kérdés első részének megválaszolása érdekében emlékeztetni kell arra, hogy a 2003/86 irányelv célja, annak 1. cikke értelmében, a családegyesítési jognak a tagállamok területén jogszerűen tartózkodó harmadik országok állampolgárai által történő gyakorlása feltételeinek meghatározása.

31 E tekintetben ezen irányelv (8) preambulumbekezdéséből az következik, hogy az irányelv kedvezőbb feltételeket ír elő a menekültek számára ezen, családegyesítési jog gyakorlására, mivel az ő helyzetükre különös figyelmet kell fordítani a tekintetben, hogy milyen okok miatt kellett országukat elhagyniuk, és milyen okok akadályozták meg azt, hogy ott rendes családi életet éljenek.

32 Ezen előnyösebb feltételek egyike a menekült elsőfokú egyenes ági felmenőivel való családegyesítésre vonatkozik. Míg ugyanis, amint azt a Bíróság már kimondta, a 2003/86 irányelv 4. cikke (2) bekezdésének a) pontja értelmében az ilyen családegyesítés főszabály szerint az egyes

tagállamok mérlegelésének tárgyát képezi, és annak többek között az a feltétele, hogy az elsőfokú egyenes ági felmenők a családegyesítő eltartottjai legyenek, és a származás szerinti országban ne részesüljenek a szükséges családi támogatásban, ezen irányelv 10. cikke (3) bekezdésének a) pontja e főszabály alóli kivételként a kísérő nélküli kiskorúak tekintetében előírja az ilyen családegyesítéshez való jogot, amely tekintetében a tagállamok nem rendelkeznek mérlegelési mozgástérrel, és amelyre nem vonatkoznak a 4. cikk (2) bekezdésének a) pontjában előírt feltételek (2018. április 12-i A és S ítélet, C-550/16, EU:C:2018:248, 33. és 34. pont).

33 E tekintetben a „kísérő nélküli kiskorú” fogalma, amely a 2003/86 irányelvben csupán a 10. cikk (3) bekezdésének a) pontjában szerepel, ezen irányelv 2. cikkének bevezető fordulatában és f) pontjában került meghatározásra. Noha ez utóbbi rendelkezés kimondja, hogy „kísérő nélküli kiskorú” minden olyan harmadik országbeli állampolgár vagy hontalan személy, aki 18. életévét még nem töltötte be, nem határozza meg pontosan azt az időpontot, amelyet e feltétel teljesülésének értékelése céljából figyelembe kell venni, és e tekintetben nem utal a tagállamok jogára sem, és e körülmények között a Bíróság már megállapította, hogy a tagállamok számára semmilyen mérlegelési mozgásteret nem lehet biztosítani azon időpont meghatározása tekintetében, amikor a menekültkénti életkort a 10. cikk alapján kell értékelni (2018. április 12-i A és S ítélet, C-550/16, EU:C:2018:248, 39–45. pont).

34 Emlékeztetni kell továbbá arra, hogy mind az uniós jog egységes alkalmazása, mind az egyenlőség elve követelményeinek megfelelően jelentésének és hatályának meghatározása érdekében a tagállami jogokra kifejezett utalást nem tartalmazó uniós jogi rendelkezést rendes körülmények között az Európai Unió egészében önállóan és egységesen kell értelmezni, figyelembe véve többek között a rendelkezés összefüggéseit és a kérdéses szabályozás célját (2020. július 16-i État belge [Családegyesítés – Kiskorú gyermek] ítélet, C-133/19, C-136/19 és C-137/19, EU:C:2020:577, 29. és 30. pont, valamint az ott hivatkozott ítélkezési gyakorlat).

35 E tekintetben emlékeztetni kell arra, hogy a 2003/86 irányelv által követett célkitűzés a családegyesítés elősegítése, és az említett irányelv ezen túlmenően a harmadik országok állampolgárait és különösen a kiskorúakat kívánja védelemben részesíteni (2020. július 16-i État belge [Családegyesítés – Kiskorú gyermek] ítélet, C-133/19, C-136/19 és C-137/19, EU:C:2020:577, 25. pont, valamint az ott hivatkozott ítélkezési gyakorlat).

36 Ezenkívül az Európai Unió Alapjogi Chartája (a továbbiakban: Charta) 51. cikkének (1) bekezdése értelmében a tagállamok, amennyiben az Unió jogát hajtják végre, saját hatáskörükben és a Szerződésekben az Unióra ruházott hatáskörök korlátain belül tiszteletben tartják az ebben a Chartában foglalt jogokat és betartják az abban foglalt elveket, valamint előmozdítják azok alkalmazását.

37 E tekintetben emlékeztetni kell arra, hogy a tagállamoknak, és különösen bíróságaiknak, amellett hogy saját nemzeti jogukat az uniós joggal összhangban kell értelmezniük, arra is ügyelniük kell, hogy a másodlagos jog valamely szabályának ne olyan értelmezését vegyék alapul, amely ellentétes az uniós jogrend révén védelemben részesített alapvető jogokkal (2020. július 16-i État belge [Családegyesítés – Kiskorú gyermek] ítélet, C-133/19, C-136/19 és C-137/19, EU:C:2020:577, 33. pont, valamint az ott hivatkozott ítélkezési gyakorlat).

38 Különösen a Charta 7. cikke elismeri a magán- és a családi élet tiszteletben tartásához való jogot. A Charta e 7. cikkét a 24. cikkének (2) bekezdésében elismert, a gyermek mindenek felett álló érdekének figyelembevételére vonatkozó kötelezettséggel összefüggésben kell értelmezni, figyelembe véve a gyermeknek a mindkét szülőjével való rendszeres és személyes kapcsolattartásra

vonatkozó, ugyanezen cikk (3) bekezdésében kifejezett szükségét (2020. július 16-i État belge [Családegyesítés – Kiskorú gyermek] ítélet, C-133/19, C-136/19 és C-137/19, EU:C:2020:577, 34. pont, valamint az ott hivatkozott ítélkezési gyakorlat).

39 Következésképpen a 2003/86 irányelv rendelkezéseit akként kell értelmezni és alkalmazni a Charta 7. cikkének és 24. cikke (2) és (3) bekezdésének fényében, amint az következik egyébiránt ezen irányelv (2) preambulumbekezdéséből és 5. cikkének (5) bekezdéséből, hogy azok arra kötelezik a tagállamokat, hogy a családegyesítés iránti kérelmeket az érintett gyermekek érdekeinek figyelembevételével vizsgálják a családi élet elősegítése érdekében (2020. július 16-i État belge [Családegyesítés – Kiskorú gyermek] ítélet, C-133/19, C-136/19 és C-137/19, EU:C:2020:577, 35. pont, valamint az ott hivatkozott ítélkezési gyakorlat).

40 A jelen ügyben az előzetes döntéshozatal iránti kérelmekből kitűnik, hogy a német jog azt írja elő, hogy a kísérő nélküli kiskorú menekültnek 18 évnél fiatalabbnak kell lennie nemcsak a családegyesítési célú beutazási és tartózkodási kérelmének első fokú felmenője által benyújtott kérelem benyújtásakor, de abban az időpontban is, amikor az illetékes nemzeti hatóságok vagy az esetlegesen érintett nemzeti bíróságok döntenek az ilyen kérelemről.

41 Márpedig a Bíróság már kimondta, hogy a 2003/86 irányelv 2. cikkének bevezető fordulatát és f) pontját ezen irányelv 10. cikke (3) bekezdésének a) pontjával összefüggésben úgy kell értelmezni, hogy e rendelkezés értelmében „kiskorúnak” kell minősíteni az olyan, harmadik ország állampolgárságával rendelkező vagy hontalan személyt, aki 18. életévét még nem töltötte be abban az időpontban, amikor a tagállam területére érkezett, és a menedékjog iránti kérelmét ezen államban benyújtotta, de aki a menekültügyi eljárás során nagykorúvá válik, és ezt követően menekült jogállásban részesül (2018. április 12-i A és S ítélet, C-550/16, EU:C:2018:248, 64. pont).

42 Ezzel összefüggésben először is meg kell állapítani, hogy az állandó ítélkezési gyakorlat szerint az érintett tagállam illetékes hatósága által családegyesítés célból az e tagállam területére való beutazás és ott-tartózkodás iránti kérelemről való döntés időpontjának olyan időpontként való figyelembevétele, amelyből a 2003/86 irányelv 10. cikke (3) bekezdése a) pontjának alkalmazása szempontjából a kérelmező vagy adott esetben a családegyesítő életkorának értékeléséhez ki kell indulni, nem felel meg sem az ezen irányelv által követett célkitűzéseknek, sem pedig a Charta családi élet tiszteletben tartásáról szóló 7. cikkéből, valamint 24. cikkének (2) bekezdéséből eredő követelményeknek, mivel ez utóbbi rendelkezés megköveteli, hogy a gyermekekre vonatkozó, különösen a tagállamok által az említett irányelv alkalmazása során hozott valamennyi aktus esetében a gyermek mindenek felett álló érdeke alapvető megfontolást jelentsen (lásd analógia útján: 2020. július 16-i État belge [Családegyesítés – Kiskorú gyermek] ítélet (C-133/19, C-136/19 és C-137/19, EU:C:2020:577, 36. pont).

43 Az illetékes nemzeti hatóságokat és bíróságokat ugyanis nem ösztönöznék arra, hogy a kiskorúak szüleinek a kérelmeit e kiskorúak sérülékenységének a figyelembevétele érdekében a szükséges sürgősséggel, prioritásként kezeljék, és ezért olyan módon járhatnak el, amely veszélyezteti mind a szülőnek a kiskorú gyermekével, mind ezen utóbbinak a családtagjával fennálló családi élethez való jogot (lásd analógia útján: 2021. szeptember 9-i Bundesrepublik Deutschland [Családtag] ítélet, C-768/19, EU:C:2021:709, 40. pont, valamint az ott hivatkozott ítélkezési gyakorlat).

44 Másodszor, az ilyen értelmezés azt sem tenné lehetővé, hogy az egyenlő bánásmód és a jogbiztonság elvének megfelelően az időrendi szempontból ugyanabban a helyzetben lévő valamennyi kérelmező számára azonos és előre látható elbánást biztosítsanak, mivel az ilyen értelmezés ahhoz vezetne, hogy a családegyesítés iránti kérelem sikerességét főként a nemzeti

közigazgatásnak vagy bíróságoknak felróható körülményektől, különösen a kérelem elbírálásának gyorsaságától vagy az ilyen kérelmet elutasító határozat ellen indított keresetről való döntés gyorsaságától, nem pedig a kérelmezőnek felróható körülményektől tennék függővé (lásd analógia útján: 2020. július 16-i État belge [Családegyesítés – Kiskorú gyermek] ítélet (C-133/19, C-136/19 és C-137/19, EU:C:2020:577, 42. pont).

45 Továbbá az említett értelmezés – amennyiben az azzal a hatással jár, hogy a családegyesítési jogot véletlenszerű és előre nem látható, teljes mértékben az érintett tagállam illetékes nemzeti hatóságainak és bíróságainak felróható körülményektől teszi függővé – a családegyesítés iránti kérelmek elbírálásának a tagállamok közötti, valamint az egy és ugyanazon tagállamon belüli jelentős eltéréseihez vezethet (lásd analógia útján: 2020. július 16-i État belge [Családegyesítés – Kiskorú gyermek] ítélet (C-133/19, C-136/19 és C-137/19, EU:C:2020:577, 43. pont).

46 E körülmények között meg kell állapítani, hogy a szülőknek a 2003/86 irányelv 2. cikkének f) pontjával összefüggésben értelmezett 10. cikke (3) bekezdésének a) pontja értelmében vett kísérő nélküli kiskorú menekülttel való családegyesítése esetén a családegyesítési célú beutazási és tartózkodási kérelemmel kapcsolatos, a családegyesítő szülei által benyújtott kérelemre vonatkozó határozat időpontja nem meghatározó az érintett menekült kiskorú minőségének értékelése szempontjából.

47 Következésképpen az, hogy e menekült ezen időpontban még kiskorú legyen, nem minősülhet az ezen irányelv 16. cikke (1) bekezdésének a) pontja értelmében vett olyan „feltételnek”, amelynek be nem tartása lehetővé teszi a tagállamok számára, hogy elutasítsák az ilyen kérelmet anélkül, hogy az ellentmondana a 2003/86 irányelv 10. cikke (3) bekezdésének a) pontjával összefüggésben értelmezett 2. cikke bevezető fordulatának és f) pontjának a Bíróság által adott és a jelen ítélet 41. pontjában felidézett értelmezésének.

48 E tekintetben rá kell mutatni arra, hogy – amint azt a Bíróság már kimondta – a kérelmező vagy adott esetben a családegyesítő életkora nem tekinthető a 2003/86 irányelv (6) preambulumbekezdése és 1. cikke értelmében – a többek között az ezen irányelv IV. fejezetében előírtakhoz hasonlóan – a családegyesítési jog gyakorlása lényeges feltételének. Ez utóbbi rendelkezésekkel ellentétben ugyanis az életkorra vonatkozó feltétel magának a családegyesítés iránti kérelemnek az elfogadhatósági feltételét képezi – amely kérelem elbírálásának folyama bizonyos és előre látható –, és ezért csak az e kérelem benyújtásának időpontjában vizsgálható (lásd analógia útján: 2020. július 16-i État belge [Családegyesítés – Kiskorú gyermek] ítélet, C-133/19, C-136/19 és C-137/19, EU:C:2020:577, 46. pont).

49 Ebből következik, hogy a 2003/86 irányelv 16. cikke (1) bekezdésének a) pontjával ellentétes az olyan nemzeti szabályozás, amely a szülőknek az ezen irányelv 2. cikkének f) pontjával összefüggésben értelmezett 10. cikke (3) bekezdésének a) pontja értelmében vett, kísérő nélküli kiskorú menekülttel való családegyesítése esetén megköveteli, hogy e menekült a családegyesítő szülei családegyesítési célú beutazási és tartózkodási kérelmére vonatkozó határozat meghozatalának időpontjában még kiskorú legyen.

50 Ami azt a kérdést illeti, hogy megengedett-e az érintett szülők tartózkodási jogának arra az időszakra történő korlátozása, amelynek során a családegyesítő kiskorúsága fennáll, meg kell állapítani, hogy a 2003/86 irányelv 13. cikke (1) bekezdésével összefüggésben értelmezett 13. cikke (2) bekezdésének megfelelően a tagállamok – amennyiben a családegyesítés iránti kérelmet elfogadták – kötelesek a családtagoknak az első tartózkodási engedélyt legalább egyéves időtartamra kiadni.

51 E rendelkezésből az következik, hogy még abban az esetben is, ha a családegyesítést olyan kiskorú menekült szülei kérték, aki időközben nagykorúvá vált, e szülők számára, amennyiben kérelmüknek helyt adnak, legalább egy évig érvényes tartózkodási engedélyt kell kiállítani, anélkül, hogy ezen, menekült jogállással rendelkező gyermek nagykorúvá válása e tartózkodási engedély érvényessége időtartamának rövidüléséhez vezetne (lásd analógia útján: 2021. szeptember 9-i Bundesrepublik Deutschland [Családtag] ítélet, C-768/19, EU:C:2021:709, 63. pont). Az említett rendelkezéssel tehát ellentétes, ha ilyen körülmények között a szülőknek csak addig biztosítanak tartózkodási jogot, amíg e gyermek ténylegesen kiskorú.

52 A fenti megfontolásokra tekintettel az első kérdés első részére azt a választ kell adni, hogy a 2003/86 irányelv 16. cikke (1) bekezdésének a) pontját úgy kell értelmezni, hogy a szülőknek az ezen irányelv 10. cikke (3) bekezdésének a 2. cikk f) pontjával összefüggésben értelmezett a) pontja szerinti kísérő nélküli kiskorú menekülttel való családegyesítése esetén az, hogy e menekült továbbra is kiskorú legyen a szülők által a beutazás és tartózkodás iránt benyújtott kérelemre vonatkozó határozat meghozatalának időpontjában, nem minősül az ezen 16. cikk (1) bekezdésének a) pontja értelmében vett „feltételnek”, amelynek a nemteljesítése lehetővé teszi a tagállamok számára az ilyen kérelem elutasítását. E rendelkezéseket továbbá az említett irányelv 13. cikkének (2) bekezdése fényében akként kell értelmezni, hogy azokkal ellentétes az olyan nemzeti szabályozás, amelynek értelmében ilyen esetben az érintett szülők tartózkodási joga megszűnik, amint a gyermek nagykorúvá válik.

53 Az első kérdés első részére adott válaszra tekintettel e kérdés második részére nem szükséges válaszolni, mivel azt a kérdést előterjesztő bíróság kizárólag az említett kérdés első részére adott igenlő válasz esetére tette fel.

A második kérdésről

54 Második kérdésével a kérdést előterjesztő bíróság lényegében arra keresi a választ, hogy melyek azok a feltételek, amelyek alapján úgy lehet tekinteni, hogy fennáll a 2003/86 irányelv 16. cikke (1) bekezdésének b) pontja értelmében vett valódi családi kötelék, ha egy szülőnek egy menekült jogállással rendelkező kiskorú gyermekkel való családegyesítése esetén e gyermek nagykorúvá vált az e szülő által a beutazás és tartózkodás iránt benyújtott kérelemre vonatkozó határozat meghozatalának időpontját megelőzően.

55 A kérdést előterjesztő bíróság különösen annak pontosítását kéri a Bíróságtól, hogy e célból elegendő-e első fokú, egyenes ági felmenői rokonság, vagy hogy a valódi családi élet is szükséges-e, és ebben az esetben annak milyen intenzitásúnak kell lennie. E bíróság arra is választ vár, hogy a családegyesítés megköveteli-e, hogy a szülőnek az érintett tagállam területére való beutazását követően a családi élet újra folytatódjék e tagállamban.

56 E tekintetben emlékeztetni kell arra, hogy a 2003/86 irányelv 16. cikke (1) bekezdésének b) pontja lehetővé teszi a tagállamok számára, hogy elutasítsák a családegyesítési kérelmet, visszavonják az e jogcímen megadott tartózkodási engedélyt, vagy megtagadják annak megújítását, ha a családegyesítő és családtagjai nincsenek vagy már nincsenek valódi házastársi vagy családi kapcsolatban. E rendelkezés azonban nem állapít meg olyan kritériumokat, amelyek lehetővé tennék az ilyen valódi családi kapcsolatok fennállásának értékelését az érintett családi kapcsolatok intenzitását illetően. Ezenkívül e rendelkezés e tekintetben nem utal a tagállamok jogára sem.

57 Amint arra a jelen ítélet 34. pontja emlékeztet, mind az uniós jog egységes alkalmazása, mind az egyenlőség elve követelményeinek megfelelően jelentésének és hatályának meghatározása érdekében a tagállami jogokra kifejezett utalást nem tartalmazó uniós jogi rendelkezést rendes körülmények között az Európai Unió egészében önállóan és egységesen kell értelmezni, figyelembe véve többek között a rendelkezés összefüggéseit és a kérdéses szabályozás célját.

58 Márpedig meg kell állapítani, hogy a 2003/86 irányelv, (6) preambulumbekezdésének megfelelően, a család védelmének és a családi élet családegyesítés útján történő megőrzésének vagy kialakításának biztosítására irányul. Ezenkívül, ezen irányelv (4) preambulumbekezdése értelmében, a családegyesítés a családi élet lehetővé tételének szükséges eszköze, és segít kialakítani a tagállamba való beilleszkedését megkönnyítő társadalmi-kulturális stabilitást.

59 Egyébiránt, amint arra a jelen ítélet 39. pontja emlékeztet, a 2003/86 irányelv rendelkezéseit akként kell értelmezni és alkalmazni a Charta 7. cikkének és 24. cikke (2) és (3) bekezdésének fényében, amint az következik egyébiránt ezen irányelv (2) preambulumbekezdéséből és 5. cikkének (5) bekezdéséből, hogy azok arra kötelezik a tagállamokat, hogy a családegyesítés iránti kérelmeket az érintett gyermekek érdekeinek figyelembevételével vizsgálják a családi élet elősegítése érdekében.

60 Emlékeztetni kell továbbá arra, hogy a 2003/86 irányelv (8) preambulumbekezdése értelmében különös figyelmet kell fordítani a menekültek helyzetére, a tekintetben, hogy milyen okok miatt kellett országukat elhagyniuk, és milyen okok akadályozták meg azt, hogy ott rendes családi életet éljenek. Ezért állapít meg ezen irányelv előnyösebb feltételeket a menekültek és egyenes ági felmenőik számára családegyesítési joguk gyakorlása tekintetében.

61 Végül, a 2003/86 irányelv 16. cikke (1) bekezdésének b) pontja értelmében vett valódi családi kapcsolat fennállásának megállapításához szükséges feltételek értékelése – amint az egyébként ezen irányelv 17. cikkéből kitűnik – az egyes esetekben releváns tényezők összességének segítségével és az említett irányelv által követett célkitűzések fényében esetről esetre történő értékelést igényel.

62 E tekintetben önmagában az első fokú egyenes ági felmenő rokonság nem elégséges a valódi családi kapcsolat megállapításához. Ugyanis, bár a 2003/86 irányelv és a Charta releváns rendelkezései védik a családi élethez való jogot, és előmozdítják annak fenntartását, főszabály szerint e jog jogosultjaira bízzák annak eldöntését, hogy hogyan kívánják élni a családi életüket, és különösen nem írnak elő semmilyen követelményt a családi kapcsolatuk intenzitását illetően (lásd analógia útján: 2021. szeptember 9-i Bundesrepublik Deutschland [Családtag] ítélet, C-768/19, EU:C:2021:709, 58. pont).

63 A jelen ügyben egyrészt nem vitatott, hogy SW gyermeke, illetve BL és BC gyermeke még kiskorú volt abban az időpontban, amikor el kellett hagynia származási országát, és így együtt a 2003/86 irányelv (9) preambulumbekezdésében említett nukleáris családnak minősültek, amelyet ugyanezen preambulumbekezdés szerint a családegyesítés „minden esetben” érint. Márpedig – a kérdést előterjesztő bíróság által elvégzendő vizsgálat függvényében – semmi nem utal arra, hogy az érintettek a gyermek elszökését megelőző időszakban ne folytattak volna valódi családi életet.

64 Másrészt figyelembe kell venni azt, hogy a jelen ügyben SW, illetve BL és BC, valamint gyermekeik nem tudtak valódi családi életet folytatni azon, külön töltött időszak folyamán, amely többek között gyermekük sajátos, menekülti helyzetéből adódott, következésképpen önmagában e

körülmény alapján nem megállapítható, hogy nem áll fenn a 2003/86 irányelv 16. cikke (1) bekezdésének b) pontja értelmében vett valódi családi kapcsolat. Másrészt az sem feltételezhető, hogy egy szülő és gyermeke közötti minden családi kapcsolat azonnal megszakad, amint a kiskorú gyermek nagykorúvá válik.

65 Mindemellett a valódi családi élet fennállása feltételezi a családi kapcsolat valós voltának vagy az ilyen kapcsolat létrehozására vagy fenntartására irányuló szándék megállapítását.

66 Így az, hogy az érintettek alkalmankénti látogatásokat terveznek, és, amennyiben lehetőség van rá, bármilyen jellegű rendszeres kapcsolatot kívánnak fenntartani, figyelembe véve különösen az érintett személyek helyzetét jellemző anyagi körülményeket, köztük a gyermek korát, elegendő lehet annak megállapításához, hogy e személyek személyes és érzelmi kapcsolatokat alakítanak ki, valamint igazolhatja a valódi családi élet fennállását.

67 Ezenkívül, amint azt a Bíróság szintén kimondta, az sem követelhető meg, hogy a családegyesítő gyermek és szülője kölcsönös pénzügyi támogatásban részesüljön, mivel valószínű, hogy nem rendelkeznek annak anyagi eszközeivel (lásd analógia útján: 2022. augusztus 1-i Bundesrepublik Deutschland [Nagykorúvá vált gyermek családegyesítése] ítélet, C-279/20, EU:C:2022:XXX, 68. pont).

68 A fenti megfontolások összességére tekintettel a második kérdésre azt a választ kell adni, hogy a 2003/86 irányelv 16. cikke (1) bekezdésének b) pontját úgy kell értelmezni, hogy ahhoz, hogy valamely szülőnek egy menekült jogállással rendelkező kiskorú gyermekkel való családegyesítése esetén az e rendelkezés értelmében vett valódi családi kötelék fennállását lehessen megállapítani, amennyiben e gyermek nagykorúvá vált az e szülő által benyújtott, családegyesítési célú beutazási és tartózkodási kérelemre vonatkozó határozat meghozatalának időpontját megelőzően, nem elégséges önmagában az első fokú felmenő ági rokonság. Ugyanakkor nem szükséges, hogy a családegyesítő gyermek és az érintett szülő ugyanabban a háztartásban vagy ugyanazon tető alatt együtt éljen. Az alkalmankénti látogatások, amennyiben lehetőség van ilyenekre, és bármilyen jellegű rendszeres kapcsolattartás elegendő lehet annak megállapításához, hogy e személyek személyes és érzelmi kapcsolatot alakítanak ki, és igazolhatja a valódi családi élet fennállását. Az sem szükséges továbbá, hogy a családegyesítő gyermek és az érintett szülő kölcsönös anyagi támogatást nyújtson egymásnak.

A költségekről

69 Mivel ez az eljárás az alapeljárásban részt vevő felek számára a kérdést előterjesztő bíróság előtt folyamatban lévő eljárás egy szakaszát képezi, ez a bíróság dönt a költségekről. Az észrevételeknek a Bíróság elé terjesztésével kapcsolatban felmerült költségek, az említett felek költségeinek kivételével, nem téríthetők meg.

A fenti indokok alapján a Bíróság (harmadik tanács) a következőképpen határozott:

1) A családegyesítési jogról szóló, 2003. szeptember 22-i 2003/86/EK tanácsi irányelv 16. cikke (1) bekezdésének a) pontját akként kell értelmezni, hogy a szülőknek az ezen irányelv 10. cikke (3) bekezdésének a 2. cikk f) pontjával összefüggésben értelmezett a) pontja szerinti, kísérő nélküli kiskorú menekülttel való családegyesítése esetén az, hogy e menekült továbbra is kiskorú legyen a szülők által a beutazás és tartózkodás iránt benyújtott kérelemre vonatkozó határozat meghozatalának időpontjában, nem minősül

az ezen 16. cikk (1) bekezdésének a) pontja értelmében vett „feltételnek”, amelynek a nemteljesítése lehetővé teszi a tagállamok számára az ilyen kérelem elutasítását. E rendelkezéseket továbbá az említett irányelv 13. cikkének (2) bekezdése fényében akként kell értelmezni, hogy azokkal ellentétes az olyan nemzeti szabályozás, amelynek értelmében ilyen esetben az érintett szülők tartózkodási joga megszűnik, amint a gyermek nagykorúvá válik.

2) **A 2003/86 irányelv 16. cikke (1) bekezdésének b) pontját akként kell értelmezni, hogy ahhoz, hogy valamely szülőnek egy menekült jogállással rendelkező kiskorú gyermekkel való családegyesítése esetén az e rendelkezés értelmében vett valódi családi kötelék fennállását lehessen megállapítani, amennyiben e gyermek az e szülő által benyújtott, családegyesítési célú beutazási és tartózkodási kérelemre vonatkozó határozat meghozatala előtt nagykorúvá vált, nem elégséges önmagában az első fokú felmenő ági rokonság. Ugyanakkor nem szükséges, hogy a családegyesítő gyermek és az érintett szülő ugyanabban a háztartásban vagy ugyanazon tető alatt együtt éljen. Az alkalmankénti látogatások, amennyiben lehetőség van ilyenekre, és bármilyen jellegű rendszeres kapcsolattartás elegendő lehet annak megállapításához, hogy e személyek személyes és érzelmi kapcsolatot alakítanak ki, és igazolhatja a valódi családi élet fennállását. Az sem szükséges továbbá, hogy a családegyesítő gyermek és az érintett szülő kölcsönös anyagi támogatást nyújtson egymásnak.**

Aláírások